

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2026-460

24.4.2026

Allianz Global Corporate & Specialty SE v/Pantaenius A/S

Retts hjelp

Tvist mot foretaket om dekning av skade – «med rimelighet danne grunnlag for søksmål»?

Foretaket avsto dekning for skade på motorer i forsikret båt. Sikrede klaget på avslaget og anførte videre at foretaket hadde brutt informasjonsplikten ved tegning. Sikrede fikk ikke medhold i Finansklagenemnda. Sikrede søkte om retts hjelpdekning for tvisten mot foretaket. Foretaket avsto dekning med henvisning til vilkårene om at «saken med rimelighet kan danne grunnlag for søksmål», og anførte at ettersom sikrede tapte saken i Finansklagenemnda, kunne han ikke sannsynliggjøre at motorskaden skyldes en dekningsmessig hendelse. Sikrede var uenig og viste til at han hadde et beskyttelsesverdig behov for dom i tvisten. Nemnda kom til at sikrede hadde krav på retts hjelpdekning, og viste til at det her var rimelig at sikrede fikk prøvd tvisten for domstolene med mulighet for umiddelbar bevisføring.

Saksfremstilling

Saken gjelder sikredes krav om retts hjelpdekning for tvist mot foretaket om dekning av skade på forsikret båt.

Sikredes båtforsikring i foretaket inkluderte retts hjelpforsikring.

Under bruk revnet en kjølevannslange slik at vann strømmet inn i motorrommet på den forsikrede båten. Motorene stanset, og båten drev på en grunne/skjær slik at det oppstod skader ved finne på begge båtens drev. Som følge av inntrengningen av sjøvann oppstod det også omfattende skader på motorens indre komponenter. Skadene på motorene ble taksert til kr 667 526. Skaden ble meldt foretaket som avsto å dekke skadene på motorene under henvisning til at disse ikke ble skadet som følge av en dekningsmessig begivenhet. Foretaket bekreftet dekning av skade på finner/skrog etter grunnstøtingen. Sikrede var uenig i avslaget av motorskaden og anførte at denne oppstod som følge av en ulykke (lekkasjen), og at dette måtte anses som en ytre påvirkning på motoren. Sikrede anførte videre at unntak for den aktuelle skaden var i strid med foretakets egen markedsføring og at skaden ville ha vært dekket hos andre norske foretak.

Sikrede klaget saken inn for Finansklagenemnda, men fikk ikke medhold verken i sekretariatet eller nemnda. Nemnda kom til at skadene på motoren ikke var dekningsmessig og viste til at kjølevannslangen var en del av maskinen og derfor ikke «ytre» årsak i forhold til den aktuelle skaden. Nemnda kom videre til at foretaket heller ikke var ansvarlig som følge av brudd på informasjonsplikten eller som følge av misvisende markedsføring.

Sikrede søkte om retts hjelpdekning for tvisten mot foretaket, men foretaket avsto dekning med henvisning til vilkårenes pkt. 2.2 hvor det fremgikk at tvisten «må ha oppstått mens forsikringen var i kraft» og:

Kan med rimelighet danne grunnlag for et sivil søksmål.

Sikrede anfører i det vesentlige at tvisten utløser krav om rettshjelpdekning. Tvisten er åpenbart et grunnlag for søksmål, jf. tvisteloven § 1-3 som oppstiller tre grunnvilkår for at noen kan reise sak for domstolen; rettskrav, aktualitet og at saksøkeren må ha et beskyttelsesverdig behov for dom. Unntaket i vilkårenes pkt. 2.2 kommer ikke til anvendelse.

Forsikringsforetaket anfører i det vesentlige at sikrede ikke har krav på rettshjelpdekning for tvisten mot foretaket. Sikrede tapte saken i Finansklagenemnda og han kan ikke sannsynliggjøre at motorskaden skyldes en ytre hendelse. Tvisten kan derfor ikke med rimelighet danne grunnlag for et søksmål.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om sikrede har krav på rettshjelpdekning for tvisten mot foretaket.

Nemnda slutter seg til sekretariatets vurdering:

I utgangspunktet er det vilkårene i den avtalen som er inngått som er avgjørende for hva foretaket svarer for.

Av vilkårene i sikredes avtale fremgår det at forsikringen dekker rettshjelp når sikrede er part i tvist i egenskap av å være eier av den forsikrede båten, jf. vilkårenes punkt 2.1. Av punkt 2.2 fremgår det at:

Tvisten må ha oppstått mens forsikring var i kraft og kan med rimelighet danne grunnlag for et sivil søksmål.

Slik vilkåret er formulert, fremstår det i praksis som et unntak – hvor en tvist som ikke med rimelighet kan danne grunnlag for et sivil søksmål er unntatt dekning.

Hva som ligger i et slikt unntak, er imidlertid ikke helt klart. Slik vi forstår foretaket, legger det til grunn at det i ordlyden ligger at det kan avslå dekning dersom det er grunn til å tro at saken ikke kan føre frem. Vi er ikke umiddelbart enig i at ordlyden må leses slik. Hva som med rimelighet kan danne grunnlag for et søksmål er etter vår mening ikke nødvendigvis det samme som at det er sannsynlig at kravet vil føre frem.

Dersom man skal legge til grunn at foretaket kan avslå dekning for tvister som det mener ikke kan føre frem, vil dette være å anse som en såkalt «selvdømmeklausul». Nemnda har om slike uttalt følgende, jf. eksempelvis FinKN 2022-584 (vår utheving i fet):

Selskapet har avslått dekning for advokathjelp fordi det mener at kravet ikke ville føre frem.

Vilkårenes pkt. 9.1 sier at 'selskapet kan avslå dekning av advokatbistand dersom Selskapet vurderer det slik at kravet ikke vil føre frem', og at 'Selskapet avgjør til enhver tid hvilke skritt som skal tas i saken, herunder om og eventuelt når saken skal bringes inn for domstolene', samt at 'Selskapet avgjør om og når saksbehandlingen skal avsluttes'.

Ifølge vilkårene er det selskapet som til enhver tid bestemmer hvilke skritt som skal tas og **som vurderer hvor sannsynlig det er at et krav vil føre frem.**

I FinKN 2020-714, jf. også 2020-716, sluttet nemnda seg til følgende vurdering fra sekretariatet om slike selvdømmeklausuler i rettshjelpforsikringen:

Selvdømmeklausuler er uvanlige i norsk rett, og det foreligger relativt lite praksis som omhandler spørsmålet. Et avtalevilkår som gir den næringsdrivende i en avtale med en forbruker selv en ensidig rett til å fortolke vilkåret, er angitt som et eksempel på et urimelig avtalevilkår i bilag til direktiv 93/13/EØF (bilagets bokstav m). Direktivet er gjennomført i norsk rett, jf. Ot.prp. nr. 89 (1993-94), og selvdømmeklausulen må dermed uten videre sensureres etter avtl. § 36. Se også til sammenligning nemndas vurdering om tilsvarende problemstilling i FinKN 2011-629.

Nemnda er enig i en slik forståelse. Dette betyr at man ikke kan legge til grunn at selskapet har rett til å bestemme hvilke skritt som skal tas **og avgjøre om saken kan føre frem.**

På bakgrunn av nemndspraksis legger vi derfor til grunn at foretaket ikke på selvstendig grunnlag har rett til å avgjøre om saken kan føre frem.

I den samme nemndsavgjørelsen uttalte nemnda videre:

Selskapet må likevel ha rett til å avslå dekning dersom det ut fra en objektiv forsvarlig rettslig vurdering med utgangspunkt i vanlige bevisregler ikke er sannsynlig at saken vil føre frem. Dette er i samsvar med nemndas tidligere tolkning av denne klausulen, jf. FinKN 2015-340. Spørsmålet er derfor om selskapets avslag tilfredsstiller disse kriteriene.

Dette innebærer at foretaket på bakgrunn av en slik selvdømmeklausul i vilkårene fortsatt kan avslå dekning med henvisning til at kravet ikke kan føre frem, men ikke fritt etter eget skjønn. Et eventuelt avslag må bero på 'en objektiv forsvarlig rettslig vurdering'. Det er foretaket som har bevisbyrden for at unntaket kan komme til anvendelse, og det bør stilles relativt strenge krav for at denne skal anses oppfylt.

I sikredes tilfelle har som nevnt også vilkåret en annen ordlyd enn den som er vurdert i de ovennevnte nemndsavgjørelser. Etter vår mening skal det mer til før en tvist 'ikke med rimelighet kan danne grunnlag for et søksmål', enn at en sak 'ikke kan føre frem'.

I sikredes tilfelle er det tale om en relativt stor skade på i overkant av kr 660 000. Dette i seg selv gir sikrede en rimelig grunn til å få avklart tvisten.

Twisten ble, som foretaket har anført, tapt i Finansklagenemnda. Det er imidlertid slik at saksbehandling i Finansklagenemnda er utelukkende skriftlig. Mange saker kan bli bedre opplyst ved umiddelbar bevisføring slik man har mulighet til i domstolen. Saken reiser for øvrig ikke bare spørsmål om skaden rent faktisk er dekket av de gjeldende vilkårene – den reiser også spørsmål om foretakets informasjonsplikt ved tegning. Tegningssituasjonen var i liten grad opplyst da saken ble vurdert i Finansklagenemnda.

Som tidligere nevnt har nemnda i FinKN 2018-628 vurdert en sak med tilsvarende ordlyd som i nærværende sak. Nemnda uttalte der at:

Vilkårene pkt. 2.2 sier at 'tvisten må ... med rimelighet danne grunnlag for et sivil søksmål'. Dette må avgjøres ved en selvstendig vurdering av tvisten. Det er ikke slik at tap i en instans automatisk gir grunnlag for at det ikke er rimelig å reise søksmål.

Det er følgelig ikke tilstrekkelig for foretaket å vise til at sikrede tapte saken i Finansklagenemnda, som grunnlag for å nekte rettshjelpdekning for tvisten.

Samlet sett kan vi vanskelig se at foretaket kan avslå sikredes krav om rettshjelpdekning i denne saken med henvisning til at tvisten ikke med rimelighet kan danne grunnlag for søksmål. Slik vilkåret er formulert, og hensett til den praksis som foreligger om lignende og tilsvarende saker, mener vi at det skal mye til før foretaket skal kunne påberope dette vilkåret som avslagsgrunn. I nærværende sak, som gjelder både hvorvidt en relativt kostbar skade er omfattet av vilkårene, samt om foretaket har oppfylt sin informasjonsplikt ved tegning, mener vi at det ikke er urimelig at sikrede ønsker å få prøvd tvisten for domstolen hvor det blant annet er mulighet for umiddelbar bevisføring. Etter vår oppfatning kan tvisten derfor med rimelighet danne grunnlag for søksmål.

Etter dette har vi kommet til at sikrede må få medhold i klagen, og vi ber forsikringsforetaket ta vår vurdering til følge.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Sikrede gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Merete Anita Utgård (bransjerepresentant) og Heike Kristine Bentsen (næringsrepresentant).